

Digital dannelse er også for borgere med særlige behov

Digitale medier, digital kommunikation, digitale tjenester, NemID og e-boks – det digitale er her og der og alle vegne. Der er masser af digitale muligheder. Derfor er der også et skarpt fokus på at sikre, at vores børn og unge bliver digitalt dannede. De skal både forstå teknikken, indholdet og bevægelserne i den digitale verden. Det samme gør sig gældende for voksne med særlige behov.

De har også brug for at blive digitalt dannede, så de kan bruge det digitale på en konstruktiv måde og ikke kommer galt afsted.

Her spiller IT-værkstedet og IT-undervisningen på CFD's sociale tilbud i Søborg en vigtig rolle. Hver dag møder brugere, der udover at være døve har forskellige funktionsnedsættelser, fysiske såvel som psykiske, ind. Fælles for dem er, at de er begejstrede over det digitale. De er begejstrede over de sociale medier, og det at kommunikere med dem, som de støder på. Sommetider støder

de også på spil og digitale betalingstjenester, som tiltrækker dem. Eller profiler, der udgiver sig for at være mennesker i nød, der har brug for økonomisk hjælp. Glæder og farer er der nok af på internettet.

Sjov og ballade – og alvor

”De fleste brugere på CFD's sociale tilbud er bekendte med sociale medier som f.eks. Facebook og YouTube, hvor de kommunikerer med deres venner og deler og ser videoer,” fortæller socialpædagog Keld Christensen, der står i spidsen for både IT-værkstedet og IT-undervisningen. Men udover den underholdning, der også skal være plads og tid til at kigge på, er der en mere alvorlig side af det at bevæge sig på sociale medier og digitale tjenester.

Keld Christensen fortæller, at der lægges meget arbejde i at forklare brugerne om de konsekvenser, det kan have, når de er på internettet, og når de lægger ting op på sociale medier. ”Deling af billeder, udtalelser om andre mennesker og så videre, det kan man godt kom-

me galt afsted med, og det skal vi prøve at forhindre ved at klæde brugerne så godt på som muligt. En af brugerne elsker YouTube og laver selv rigtig meget og hurtig video med telefonen og uploader det på sin YouTube-kanal, som er offentlig.”

En dag tog Keld derfor en snak med vedkommende om de mennesker, som optrådte i videoerne. ”I den snak blev det tydeligt for mig, at brugeren ikke havde spurgt de andre, om det var ok at filme dem. Og brugeren blev samtidig opmærksom på, at det ikke er ok at filme andre uden at få samtykke.”

Sammen gik de gang med at fjerne de film med personer, som ikke havde givet deres accept til at være med på filmene.

”Det er fedt at opleve, at de bliver bevidste på den måde. Det er under alle omstændigheder lærerigt for dem og giver dem jo et indblik i mekanismerne på sociale medier, blandt andet det her med spredning

og deling af materiale uden samtykke.”

Forståelse og mestring

Når vi taler dannelse i al almindelighed bygger det ofte på evne til at forholde sig kritisk til sine omgivelser og sin egen ageren. Og det stemmer godt overens med det fokus, der er i IT-værkstedet og -undervisningen.

Digital dannelse på CFD er:

- at forstå de programmer og tjenester, som man bruger, så de bliver brugt på en konstruktiv og nyttig måde.
- at forstå konsekvenserne af de fodaftryk, som man efterlader sig rundt omkring.
- at forstå de mange følelser, tanker og hensigter, som svæver rundt derude.
- at overveje en ekstra gang om det nu er en god idé, det som man er i gang.

Det kan alt sammen virke lidt abstrakt og fjernt, når det er digitalt. Heri ligger den kritiske stillingstagen. Og den kan jo i sagens natur være vanskelig – ikke mindst når man er voksen med særlige behov.

Digital dannelse fører også til noget meget mere håndgribeligt, nemlig mestring af e-boks, NemID og netbank. Brugerne på IT-værkstedet spiser deres

frokost i Café Keller på CFD og her brugte de indtil for nylig et særligt betalingskort, som kun kan bruges der. Men i forbindelse med en snak om netbank og bankoverførsler gik det op for en af brugerne, at de faktisk betalte gebyr for at bruge det særlige kort og for at overføre pengene fra deres bankkonto til kortet. Og det vækkede den kritiske sans, og de strøg over i Café Keller for at meddele, at de ikke længere ønskede at betale med kantinekortet

”Det var fantastisk at se det engagement i dem, men også lidt synd for medarbejderen i cafeen, der kom til at stå i skudlinjen for deres harme. Det hele gik nu fint, og de betaler selvfølgelig med deres egne betalingskort i dag og har aktivt taget stilling til gebyr på transaktioner og fået større kendskab til gebyrer i det hele taget,” fortæller Keld.

Oprindeligt havde de i IT-værkstedet og -undervisningen et fokus på det sociale element i den digitale verden og alle de muligheder, der er for at kommunikere for eksempel med video. Det er smart at bruge video, når man taler tegnsprog. Fokus har dog ændret sig med tiden.

”I dag er det helt nødvendigt, at de har et godt kendskab til det digitale for at kunne forstå

den verden, som vi lever i og for at kunne begå sig i den. Verden er digital, og er de ikke med i det spor, så bliver de hægtet af. Jeg mener, at vores arbejde her er med til at mindske ulighed.”

Brugerne har ikke mulighed for at benytte aftenskoleundervisning, kommunernes tilbud om IT-hjælp eller webinarer. ”Vi er deres eneste reelle undervisningstilbud. Det forpligter og det er en betingelse for, at vi kan tale om lige muligheder for digital dannelse.”

Mindre ulighed

På CFD arbejder vi med FN’s verdensmål, blandt andet med #10 om mindre ulighed, og her spiller den digitale dannelse også ind. Ved at klæde brugerne på til at færdes trygt og sikkert på internettet mindsker vi den ulighed, som de ellers ville opleve.

”Der er så meget aktivitet på internettet, og der er rigtig gode muligheder for borgerne i forhold til at opretholde kontakt til venner og familie og få nye bekendtskaber – præcis som vi andre gør det. Men der er også den anden del og ved at sikre, at de har styr på, hvad de laver, øger vi ligheden og giver dem flere handlemuligheder.”

Som it-pædagog har Keld Christensen for år tilbage udviklet et internt socialt medie, som

foregår i et lukket kredsløb. Det har været en rigtig god og beskyttet træningsbane, som kun brugere og beboere tilknyttet CFD, medarbejdere og pårørende har haft adgang til. Her har de præcis som på Facebook kunnet lave opslag, dele billeder, kommentere og like.

”Alle er de fortsat rigtig glade for at bruge det interne medie, men det er også spændende for dem at bevæge sig udenfor det og få flere eksterne input. Jeg er rigtig glad for, at vi har det interne medie som træningsbane. Flere brugere har vovet sig ud på Facebook, men de er vendt tilbage igen til vores interne medie, fordi det er mere trygt og overskueligt at kommunikere og folde sig ud her.”

Facebook kan godt virke lidt forvirrende, fordi der kommer så mange forskellige notifikationer og beskeder. Det interne medie er nemmere at finde rundt på, forholde sig til og føle sig kompetent på. Det er mere overskueligt. Keld har kigget på indstillingerne på Facebook sammen med et par af brugerne, og det er bestemt ikke en nem disciplin.

”Det kræver lidt at gå ind og finde ud af det med indstillingerne, hvor man kan styre, hvad man bliver bombarderet med. Men de vil meget gerne

lære det, så det har vi kigget på. De vil altid gerne prøve noget nyt og er meget åbne. Til gengæld oplever de det så som en nedtur, når de ikke helt forstår, hvad de skal bruge det til.”

Digital sikkerhed er også et tema

Sikkerhed på nettet er et emne, som er blevet behandlet både i værkstedet og i undervisningen men også ude i et af botilbudene på CFD i Søborg. Her rykkede Keld ud til en snak om digital sikkerhed.

”Vi startede fra scratch med at se på, hvordan man beskytter sin computer eller iPad, og så bevægede vi os videre til at se på, hvordan man undgår at få stjålet sine oplysninger. Vi har også talt om, at man skal være kritisk overfor de sider, som man går ind på, og vi undersøger sammen de forskellige apps og tjenester, som de støder på. Jeg forsøger at lære dem, at de ikke skal have alt, men at de skal vælge lidt kritisk og rydde op sommetider. Det er så nemt bare at downloade, downloade, downloade.”

Brugerne spiller forskellige spil på nettet og her spiller sikkerhed også ind, for ofte skal der tilknyttes et betalingskort. Og Keld har i enkelte tilfælde oplevet, hvordan det kan tage overhånd, så kortet ender med

at blive drænet meget hurtigt. Det har de sammen med brugerne fundet en god løsning på – nu køber brugerne de såkaldte gavekort på et bestemt beløb og så er der sat et maxbeløb for, hvor meget de kan spille for – og det fungerer.

På den måde slipper de også for at have faste månedlige udgifter, hvor beløb trækkes automatisk fra deres kort. Det har vist sig lidt vanskeligt at overskue og forstå i denne sammenhæng.

”Digital dannelse handler utrolig meget om sikkerhed og om at begå sig på nettet uden at støde ind i problemer og om at være kritisk. Vi diskuterer det løbende, og det kan være lidt abstrakt og svært for dem at forstå, men de får jo selv erfaringer, og de deler dem med hinanden. Så de forstår efterhånden, at man kan blive vildledt lige så meget som man kan blive vejledt.”

Faktaboks:

IT-værkstedet og IT-undervisningen er en del af Dagtilbud Søborg, som hver dag tager imod 75 borgere.

De tilegner sig nye kompetencer indenfor it og får samtidig hjælp til at være mere selvhjulpne, fordi der tages udgangspunkt i situationer, som de står i aktuelt.